

BIBLIOTECA
Traduceri | 4
PAISIANĂ

Sfântul Ioan Gură de Aur

TÂLCUIRE LA EPISTOLELE CĂTRE FILIPENI ȘI CĂTRE COLOSENI

**Traducere din limba greacă veche
de Mitropolitul Veniamin Costachi**

Ediție îngrijită de Ștefan Voronca și Andreea Stănciulescu

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2019

Cuprins

Cuvânt înainte (*Ștefan Voronca*) 7

TÂLCUIREA CELUI ÎNTRU SFINȚI
PĂRINTELUI NOSTRU IOAN GURĂ DE AUR,
ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI,
LA EPISTOLA CĂTRE FILIPENI

Omilia 1	13
Omilia 2	20
Omilia 3	32
Omilia 4	45
Omilia 5	57
Omilia 6	70
Omilia 7	79
Omilia 8	95
Omilia 9	112
Omilia 10	124
Omilia 11	141
Omilia 12	154
Omilia 13	165
Omilia 14	175
Omilia 15	185
Omilia 16	194

TÂLCUIREA CELUI ÎNTRU SFINȚI
PĂRINTELUI NOSTRU IOAN GURĂ DE AUR,
ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI,
LA EPISTOLA CĂTRE COLOSENI

Omilia 1	213
Omilia 2	229
Omilia 3	245
Omilia 4	257
Omilia 5	269
Omilia 6	281
Omilia 7	291
Omilia 8	305
Omilia 9	321
Omilia 10	331
Omilia 11	346
Omilia 12	359

Cuvânt înainte

Contribuția uriașă a Mitropolitului Veniamin Costachi (1768-1846) la dezvoltarea vieții bisericești din Moldova și nu numai, este una ce se va constitui pildă peste veacuri pentru toate generațiile de clerici și mireni. Continuând și în veacul al XIX-lea tradiția școlii de traducători a Sfântului Paisie de la Neamț, alături de Sfântul Mitropolit Grigorie Dascălul și ale altora, el s-a remarcat prin mii și mii de file de traducere din literatura patristică. Se poate vorbi de o desăvârșire a sa pe toate planurile vieții bisericești: prin renașterea și sprijinirea învățământului de atunci și prin traduceri ce acoperă toate domeniile literaturii teologice patristice: istoric, dogmatic, biblic, ascetic (moral), canonic etc. Destule opere au rămas în manuscris, din care unele au fost editate ulterior trecerii lui din viață, iar altele încă așteaptă o publicare. Una dintre acestea este tălmăcirea *Omiliilor Sfântului Ioan Gură de Aur la cele Paisprezece Epistole Pauline*, păstrată în Biblioteca Mitropoliei Moldovei și Bucovinei¹, din care publicăm aici o parte din ms. rom. 58/33, anume *Omiliile la Filipeni și Coloseni*, tălmăcite, precum ne spune însuși traducătorul, la anul 1817.

Oportunitatea publicării acestora ar ridica desigur unele semne de întrebare, însă aceasta își are justificările ei. Prinusul

---

¹ „În manuscris, au rămas de la el mai multe traduceri din Sfinții Părinți: *Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur la Faptele Apostolilor și la Epistolele Sfântului Apostol Pavel* (7 vol.), traducere începută la mănăstirea Neamț, în timpul primei sale retrageri din scaun și terminată la Iași, abia în 1819” (cf. <http://www.seminariasi.ro/istoric/viata-si-activitatea-mitropolitului-veniamin-costachi>. A se vedea mai multe despre această activitate pe aceeași pagină).

de recunoștință față de Școala de traducători a Sfântului Paisie, despre care Dl. Acad. Virgil Cândea zicea undeva că a fost singura școală de traducători care și trăia ceea ce traducea, neîntrecută până azi în calitatea traducerilor, continuatoare directă a duhului patristic, care prin Mitropolitul Veniamin, și alții contemporani cu el, își vădea ultimele ecouri. Apoi, inexistența unor tălmăciri *de calitate* ale operei omiletice a Sfântului Ioan Gură de Aur, în duhul vechii limbii tradiționale teologice, căzută în umbră sub reforma pașoptistă². Contribuțiile ulterioare perioadei paisiene și post-paisiene³ nu se remarcă prin traduceri de calitate, fiind cel puțin parafraze la scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur. Editorii de după anii 1990, prin necercetarea originalului elin, nu au făcut decât să accentueze aceste parafraze, deformând și mai mult textul. Acesta nu a avut parte decât de simple modernizări, sau aduceri la zi, folosind, ca și Arhim. Theodosie, o limbă românească străină de ethosul liturgic și patristic al Bisericii românești. Din fericire, perioada în care a trăit (sfârșit de sec. XIX – început de sec. XX), destul de nefastă pentru Biserică, în privința limbajului literaturii bisericești a fost depășită spre Primul Război Mondial, prin revenirea la limbajul tradițional bisericesc românesc, exprimat cel mai bine în trecut prin școala de la Neamț. Faptul că editorii ediției *Omiliilor la Filipeni* din 1998 spun că traducerea Arhimandritului Theodosie „a fost

---

² Sunt, desigur, lăudabile, destule eforturi depuse în anii 1980 și următorii în noile traduceri din opera Sfântului Ioan Gură de Aur. Acestea însă s-au aplecat mai puțin pe *Omiliile la epistolele pauline*.

³ Cât privește *Omiliile la Filipeni* și *Coloseni* din ediția de față, avem *Comentariile sau explicarea Epistolelor către Coloseni, I și II Tesaloniceni ale celui întru Sfinți Părintelui nostru Ioan Chrisostom*, traducere din limba elină, București, 1905. *Omiliile la epistola către Filipeni a Sfântului Apostol Pavel aceluși între Sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur. Comentariile sau explicarea epistolei către filipeni a Sfântului Apostol Pavel*, Editura Icos, 1998. Ediția din urmă este făcută „după o tălmăcire în românește datând din 1903, a arhimandritului Theodosie Athanasiu, care mai apoi a fost episcop al Romanului”, după ediția apărută la Oxford în 1855.

bine-primită” și că traduceriile lui „s-au bucurat de la început de o bună primire, fiind socotite ca cea mai importantă contribuție la dezvoltarea literaturii teologice și a cunoașterii unui izvor important, bogat și curat al tâlcuirii Sfintei Scripturi [...]”, nu e sprijinit de niciun argument, decât, poate, de acela al lipsei de literatură patristică din acea epocă, răvășită de francofonie și alte influențe nefaste. O simplă comparație între texte va descoperi cu prisosință acest lucru. Precum opera lui Eminescu nu poate suporta nicio adaptare la limba română contemporană, ci dimpotrivă, e necesară o adaptare a noastră la limba și epoca lui, la fel se poate spune și despre operele patristice mai vechi, și chiar despre traduceri. Dacă limba greacă e accesibilă doar câtorva cititori, traduceriile din aceasta trebuie să respecte cât mai mult stilul aceleia, formele ei de exprimare, de toate felurile, sau *duhul autorului* și chiar, pe cât îngăduie limba română actuală, *topica sau sintaxa* limbii grecești, căci numai așa, alături de rugăciune, vom putea cunoaște pe Duhul lui Dumnezeu, călăuzitorul sfântului autor. Faptul că, unora, limba românească mai veche li se pare greoaie sau inaccesibilă într-o oarecare măsură, se datorează mai puțin problemelor de limbă de atunci sau regionalismelor⁴, cât înțelesului adânc al textelor, nelesnicioase celor mulți, care, odată priceput, împroriat, se face lucrător al sfințeniei în sufletul celui care-l cercetează.

Astăzi, deși tendința e spre accesibilizarea vechilor scrieri, aceasta nu pare să fie productivă, întâmplându-se un fenomen asemănător celui liturgic: deși Dumnezeiasca Liturghie e deschisă cumva tuturor și mulți participă la ea, aceasta nu-și dezvoltă sensul ei euharistic decât la foarte puțini, ceilalți

---

⁴Un exemplu grăitor e cea de-a doua jumătate a veacului al XIX-lea, al secularizării pe toate planurile, când nu exista o grafie comună pentru toți, existând diverse direcții, care mai de care mai divergente. Iar aceasta datorită influențelor străine „eliberatoare”, „civilizatoare” din afară, menite a „formata” cât mai mult din moștenirea limbii tradiției bisericești și nu numai.

rămânând la nivelul de învățăcei. E firesc ca forma unei limbi să se schimbe odată cu dezvoltarea societății, dar dacă aceasta nu se schimbă și în funcție de sensurile vechilor texte, de semantica lor, atunci această schimbare e cu totul păgubitoare. Sensul menit de vechiul autor nu s-a putut exprima mai bine de acesta decât prin limba pe care el o folosea. Desigur că o traducere nu-l mai poate vădi atât de bine precum autorul. Dar a încerca să faci o traducere așa-zis „accesibilă tuturor cititorilor” de azi, folosind din plin limba română contemporană, nivelată de peste 100 de ani de influențe străine, care i-au resemnificat bogăția, e o trădare față de sfinții autori, dar și față de sfinții talmaci care i-au continuat. Această viziune asupra limbii a înțeles-o ceva mai bine și părintele Dumitru Stăniloae, în ultimele sale talmăciri (Avva Isaia, în: *Filocalia*, vol. 12, Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere Complete* etc.), propunând revenirea la limba mai veche românească, filocalică, teologică, ca una ce exprimă *mai bine* sensurile ethosului patristic, de care limbă s-a și folosit în nevoița sa. Urmând poveștii lui, dar și altor ostenitori, am purces și eu la publicarea acestor „nestemate” de respirație patristică, încercând nu „a le aduce la zi”, ci de a le face cunoscute cât mai mult în duhul lor, consultând în acest sens și originalul elin, prezent în vol. 62 al colecției *Patrologia Greaca*, a lui J.P. Migne.

Ștefan Voronca

**TÂLCUIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI
PĂRINTELUI NOSTRU IOAN GURĂ DE
AUR, ARHIEPISCOPIUL CONSTANTINOPO-
LULUI, LA EPISTOLA CĂTRE FILIPENI**

Omilia 1

Pricina epistolei

1. Filipenii sunt din cetatea Macedoniei, a Filipilor, așa numindu-se ea de la ziditorul cetății Coloniei, precum zice Luca. Aici s-a întors [la credință] acea vânzătoare de porfiră, o femeie evlavioasă foarte și luătoare-aminte. Aici mai marele sinagogii a crezut. Aici Pavel și Sila au fost bătuți. Aici mai marii oștii i-au rugat pe ei să iasă temându-se de dânșii, iar propovăduirea strălucit început a avut. Mărturisește încă pentru dânșii și el multe și mari, cunună a sa numindu-i și că multe au pățimit ei, zicând: „Că vouă s-a dăruit, zice, de la Dumnezeu nu numai a crede întru Dânsul, ci și a pătimi pentru Dânsul” (1, 29). Iar când scria către dânșii, s-a întâmplat ca el să fie legat. Pentru aceasta zice: „Ca legăturile mele arătate să se facă întru Hristos, în tot pretoriul” (1, 13), *pretoriu*, curțile împărătești ale lui Nero numindu-le. Dar el s-a legat și a fost lăsat [apoi liber]. Iar aceasta către Timotei o a arătat, zicând: „La dezvinovățirea mea cea dintâi nimeni a fost împreună cu mine, ci toți m-au părăsit! Să nu li se socotească lor! Dar Domnul a stătut lângă mine și m-a întărit” (*II Timotei 4, 16-17*). Deci legăturile întru care era le arată că au fost mai înainte de dezvinovățire. Iar cum că Timotei atunci nu era de față, e arătat de aici: „Că întru cea dintâi a mea dezvinovățire, zice, nimeni a fost împreună cu mine”. Și aceasta o arăta, așa scriind; că de o ar fi știut aceasta, nu i-ar fi scris. Iar când scria epistola aceasta, Timotei era cu dânsul. Și arată din cele ce

zice: „Dar nădăjduiesc întru Domnul Iisus pe Timotei degrabă să-l trimit la voi” (2, 19), și iarăși: „Pe acesta cu adevărat nădăjduiesc îndată să-l trimit la voi, după ce voi vedea îndată cele pentru mine” (2, 23). Că s-a slobozit din legături și iarăși s-a legat, după ce venise către dânsii. Iar ceea ce zice: „Că de mă jertfesc pentru jertfa și slujba credinței voastre” (2, 17), nu ca și cum în prezent se făcea aceasta, ci de se va întâmpla: „Mă bucur, zice, și vă fericesc pe voi toți” (2, 17), deșteptându-i din întristarea cea pentru legături. Căci cum că nu era atunci să moară, arătat e din cele ce zice: „Că nădăjduiesc întru Domnul, că și însumi în grabă voi veni la voi” (2, 24), și iarăși, „și aceasta cu încredințare o știu, că rămân și împreună voi petrece cu voi toți” (1, 25).

Apoi, filipenii au trimis către el pe Epafrodit, ca să-i ducă bani și ca să afle cele pentru dânsul, că foarte îl iubeau pe el filipenii. Iar cum că i-a trimis, auzi-l pe el zicând: „Primesc toate și îmi prisosește, m-am îndestulat după ce am luat de la Epafrodit cele de la voi” (4, 18). Că îndată l-au trimis și ca să-l mângâie el, și ca să știe [cele despre el]. Iar că l-au trimis și ca să știe cele pentru el, arată imediat la începutul epistolei, cele despre sine scriind și zicând: „Și voiesc a ști voi că cele pentru mine, mai vârtos spre a Evangheliei sporire au venit” (1, 12), și iarăși: „Și nădăjduiesc întru Domnul Iisus, că pe Timotei fără de zăbavă îl voi trimite la voi, ca și eu să-mi fac inima bună, înțelegând cele pentru voi” (2, 19). Acest „ca și eu” vădește aceasta: „precum voi, pentru multa încredințare, ați trimis ca să știți cele pentru mine, tot așa și eu, ca să fac inimă bună, odată ce voi cunoaște cele pentru voi”. Trecuse de atunci multă vreme de când n-au mai trimis pe nimeni la el, căci aceasta însemnează, când zice: „Iată, oarecând ați înflorit a purta de grijă pentru mine” (4, 10), și atunci au auzit ei că el este în legături (cf. 2, 26). Că dacă au auzit ei pentru Epafrodit că a fost bolnav, nefiind el unul foarte însemnat, precum Pavel, cu mult mai vârtos pentru Pavel urmau a se tulbura ei. Pentru aceasta, la începuturile epistolei, multă mângâiere le aducea

pentru legăturile sale, arătând nu numai că nu trebuie să se tulbure, ci să se și bucure. Apoi și pentru unirea într-un cuget și pentru smerita-cugetare îi sfătuiește, învățându-i că aceasta este lor mare întărire și că așa vor putea cu lesnire a birui pe vrăjmași. Că învățătorilor voștri nu le este lucru mândnicios a fi ei legați, ci a nu le fi ucenicii uniți. Că aceasta [unirea], cu adevărat, și sporire dă Evangheliei, iar aceea [mândnirea] o rupe.

2. Deci, după ce i-a sfătuit pe ei a fi uniți și după ce le-a arătat că din smerita-cugetare se face unirea și după ce s-a întins asupra iudeilor celor de pretutindeni, care cu chipul Creștinismului vătămau dogma, „câini” pe ei numindu-i și „rău-lucrători” (3, 2), și după ce i-a sfătuit a se depărta de dâșșii și i-a învățat de care lucruri trebuie a lua aminte, și după ce le-a vorbit multe pentru cele nărăvești [morale], și după ce i-a pus la rânduială, și după ce de iznoavă i-a câștigat, prin cele ce a zis: „Domnul este aproape” (4, 5), pomenește, cu obișnuita-i pricepere, și de cele trimise, și așa multă mângâiere le aduce” (*Filipeni* 4, 5). Dar se vede că lor mai vârtos le scrie cu multă cinste și nimic muștrător nicăieri nu le pune înainte, care lucru era dovadă a faptei lor celei bune, care nu a dat învățătorului lor nicio pricină [de mândnire], nici vreun chip vrednic de muștrare, ci în rânduială de sfătuire toate le-a trimis către dâșșii. Iar ceea ce am zis și din început, aceasta zic și acum, că, în credință, cetatea aceasta multă îndemânare [potriveală] a arătat, precum păzitorul temniței (că știți, cum că locul acesta este plin de toată răutatea), îndată, de la o minune, a și alergat și cu toată casa sa s-a botezat (*cf. Faptele Apostolilor* 16, 27). Iar minunea ce s-a făcut, singur el o a văzut; iar de câștig nu singur s-a folosit, ci cu femeia și cu toată casa. Dar și înșși povățuitorii de oști [comandanții], care l-au bătut pe Pavel, se pare că mai mult din răpire [grabă], și nu din răutate o au făcut aceasta, și pentru că îndată au trimis și l-au slobozit pe el, și pentru că la urmă s-au temut. Iar el mărturisește pentru dâșșii nu numai întru credință, sau întru primejdii, ci și întru facerea de bine, pentru care zice: „Că și la începutul Evan-

gheliei și o dată și a doua oară la trebuința mea mi-ați trimis” (4, 15), nimeni altul făcând aceasta (4, 15 și 16), „că nici o biserică, zice, n-a făcut împărțășire cu mine în cuvânt de dare și de luare” (4, 15). Iar lipsa [de care suferea] arată că este mai mult din vremi neîndestulătoare, și nu din voința lor, zicând: „Iată oarecând ați înflorit a purta grijă de mine; precum și purtați, dar n-ați avut vreme cu prilej”. Iar aceasta dovedește că are multă iubire către dânșii. Iar cum că foarte îi iubea pe ei, este arătat: „Că pe nimeni am, zice, deopotrivă la suflet, care cu tot dinadinsul să poarte grijă de cele pentru voi” (2, 20), și iarăși, „pentru că vă am pe voi în inimă și întru legăturile mele” (1, 7).

Partea morală

3. Acestea, dar, și noi știindu-le, și atâtea închipuiri ale dragostei având, pe sine-ne să ne facem vrednici de acest fel de pilde, spre a pătimi pentru Hristos gata făcându-ne. Acum nu mai este prigoana. Drept aceea, chiar și nimic altceva de ar fi, să urmăim facerea de bine a lor cea cu toată puterea, nici, dacă o dată sau de două ori am făcut bine, să nu socotim că am plinit totul. Căci întru toată viața trebuie să facem aceasta. Că nu o dată se cade a bine-plăcea, ci neîncetat. Că și cel ce aleargă, de ar alerga zece stadii, iar pe cea de pe urmă o ar lăsa, totul a pierdut. Și noi, dacă începând lucrurile cele bune, la urmă ne vom slăbănogi, totul am pierdut, totul am stricat. Ascultă folositoarea sfătuire care zice: „Milosteniile, zice, și credința să nu te părăsească pe tine” (*Pildele* 3, 3). Nu a zis o dată fă, nici de-a doua, nici de-a treia, nici de-a zecea, nici de-a suta oară, ci de-a pururea, „să nu te părăsească pe tine”, zice. Și n-a zis „tu să nu le părăsești”, ci „ele pe tine să nu te părăsească”, arătând că noi avem trebuință de ele, nu ele de noi, și învățând că suntem datori toate a le face, ca să le ținem pe ele lângă sine-ne. „Și agață-le pe ele, zice, de grumazul tău”

(*Pildele* 3, 3). Că precum copiii bogaților au podoabă de aur la grumaz, și niciodinioară o leapădă pe ea de le sineși, ca una ce poartă dovada originii celei nobile, tot așa și pe milostenie pururea se cade să o punem împrejurul nostru, arătând noi că suntem copii ai Celui îndurător, ai Celui ce „răsare soarele peste răi și peste buni” (*Matei* 5, 45). Dar necredincioșii, zici, nu cred. Dar prin acestea vor crede, dacă noi le vom lucra pe ele. Că de ne vor vedea că pe toți miluim, și pe Acela ni-L atribuim ca Învățător, vor ști că Lui urmând facem aceasta. Și aceasta nu oricum se cade a o face, ci cu luare-aminte și cu siguranță. „Că milostenia, zice, și credința fie ție adevărate”. Bine a zis, „adevărate”. Că nu din răpire⁵ o voiește, nici din furțișag. Că aceasta nu este credință, nu este adevărată milostenie. Că cel ce a furat nevoie are și a minți și a jura strâmb. „Iar tu nu așa, ci cu milostenia să ai credință”, zice.

Să punem împrejurul nostru podoaba aceasta. Lanț de aur să facem sufletului, pe milostenie, zic, până ce vom fi aici. Căci dacă va trece vârsta aceasta, nu o vom mai întrebuița. Cum? Acolo nu sunt săraci, nu sunt acolo bani, nu este acolo sărăcie. Până suntem copii, să nu ne lipsim pe noi de podoaba aceasta. Că precum la copii, de se vor face bărbați, se iau dimprejurul lor acestea, și spre altă podoabă se aduc, tot așa și la noi. Nu va mai fi acolo milostenia cea prin bani, ci alta oarecare, mult mai mare.

De aceasta pe sine-ne să nu ne lipsim, să facem pe suflet ca să se arate bun. Mare bine și cinstit este milostenia, mare dar este, iar mai vârtos mare bunătate. De ne vom învăța a defăima banii, și altele ne vom învăța. Că vezi de aici câte bunătăți se nasc: cel ce dă milostenie, precum trebuie a o da, se învață banii a-i defăima; cel ce s-a învățat banii a-i defăima, rădăcina răutăților o a tăiat. Astfel că nu face mai mult bine decât i se face bine, nu numai pentru că în milostenie stă îndatorirea și răsplătirea, ci și pentru că sufletul se face filosof,

---

⁵ Pripire, grabă.

și înalt, și bogat. Cel ce dă milostenie se pedepsește [educă pe sine] a nu socoti minunate averile, nici aurul. Iar după ce a însușit aceasta cu mintea, a luat început spre a se uita la cer și a tăiat miile de prilejuri de gâlceavă și de sfadă, de pizmă și de întristare.

Că știți, știți și voi că toate răutățile pentru bani sunt și miile de războaie tot pentru bani. Iar cel ce s-a învățat pe aceștia a-i defăima, în alinare s-a pus pe sine, nu se mai teme de pagubă; căci aceasta l-a învățat milostenia. Nu mai pofteste cele ale aproapei. Cum ar putea să facă asta, cel ce pe ale sale le câștigă, și apoi le dă? Nu mai zavistuieste celui bogat. Căci cum ar putea face asta, cel ce voiește a se face sărac? Își curățește ochiul sufletului său. Și acestea adică aicea; iar cele de acolo, nici se pot spune, câte bunătăți va dobândi! Nu va rămâne afară cu fecioarele cele nebune, ci cu cele înțelepte va intra împreună cu mirele, avându-și făcliile aprinse. Va fi mai fericit și decât cele ce întru feciorie s-au ostenit, cel ce din ostenele acestea nici măcar n-a gustat. Atâta este tăria milosteniei! Cu îndrăznire multă bagă înăuntru pe hrănitorii ei. Căci este cunoscută portarilor celor ce-s în cer, celor ce țin strânse ușile cămării celei de mire; și nu numai cunoscută, ci și cinstită și ori pe care i-ar cunoaște că o au cinstit pe ea, cu îndrăznire multă îi va băga și nimeni împotriva nu va grăi, ci toți îi dau locul. Căci dacă pe Dumnezeu L-a pogorât pe pământ, și om a se face L-a plecat, cu mult mai vârtos pe om poate a-l sui la cer; că mare este puterea ei. Deci, dacă din milă și din iubirea de oameni Dumnezeu om S-a făcut și L-a plecat pe El rob a se face, cu mult mai vârtos pe robi îi va băga în casa Lui. Pe aceasta să o iubim, pe aceasta să o primim, nu o zi, nici a doua, ci în toată vremea. Ca să ne cunoască pe noi; dacă ea ne va cunoaște, și Domnul ne va cunoaște; dacă ea nu ne va cunoaște, nici Domnul nu ne va cunoaște și va zice „nu vă știu pe voi”. Ci să nu fie a auzi noi glasul acesta, ci acel fericit: „Veniți, blagosloviții Părintelui Meu, moșteniți Împărăția

cea gătită vouă de la întemeierea lumii” (Matei 25, 34), care facă-se toți noi a o dobândi, cu darul și cu iubirea de oameni în Hristos Iisus, Domnul nostru, cu Care Tatălui împreună și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Omilia 2

Pavel și Timotei, robii lui Iisus Hristos, tuturor sfinților în Hristos Iisus, celor ce sunt în Filipi, împreună cu episcopii și cu diaconii, har fie vouă și pace de la Dumnezeu Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos. (Filipeni 1, 1-2)

1. Aici, fiindcă trimiterea către cei de-o cinste cu el, nu pune înainte dregătoria dascăliei sale, ci alta, și aceasta mare. Dar care-i aceasta? „Rob” se zice pe sine, și nu apostol; căci, cu adevărat, mare e și dregătoria aceasta, și cap al bunătăților, a fi rob al lui Hristos, și nu a fi numit așa, simplu. Robul lui Hristos, acesta cu adevărat este cel slobod de păcat, și fiind rob adevărat, al nimănui nu va primi a se face rob, fiindcă astfel n-ar mai fi [cu totul] rob al lui Hristos, ci pe jumătate. Și romanilor încă iarăși scriindu-le, zice: „Pavel, robul lui Iisus Hristos” (*Romani* 1, 1). Iar corintenilor și lui Timotei scriindu-le, „apostol” se numește pe sine. Oare pentru ce face aceasta? Nu pentru că erau mai buni decât Timotei. Să nu fie! Ci pentru că, prin cele ce le scria, pe ei îi cinstește mai mult, și îi odihnește mai vârtos decât pe toți ceilalți; ca unul care mărturisește și de multa lor faptă bună, și mai ales că acolo, cu adevărat, voia multe să poruncească, și pentru aceasta și-a pus înainte treapta apostolului; aici însă, nimic nu le poruncește, afară de câte și ei [deja] înțeleseseră.

„Sfinților în Hristos Iisus, celor ce sunt în Filipi”. De vreme ce putea urma ca și iudeii să se numească pe sine „sfinți”, de la ungerea cea dintâi, când se numeau ei „norod sfânt, ales”

(cf. *Ieșirea* 19, 6; *Deuteronomul* 7, 6), pentru aceasta a adăugat „Sfinților în Hristos Iisus”. Că singuri aceștia sunt sfinți, iar aceia mai apoi au ajuns spurcați. „Împreună cu episcopii și cu diaconii”. Ce-i aceasta? Erau mai mulți episcopi la o cetate? Nicidecum! Ci pe prezbiteri i-a chemat așa. Căci atunci, în vremurile acelea, se împărtășeau [reciproc] întru numiri, diacon numindu-se [chiar] episcopul (numirea de episcop obștesc era la început folosită și la prezbiter, și la diacon)⁶. Pentru aceasta scriind, și lui Timotei îi zicea: „Slujba [*lit.* diaconia] ta fă-o deplin” (*II Timotei* 4, 5), fiind el episcop. Căci cum că era episcop, zice către dânsul: „Mâinile pe nimeni în grabă nu le pune” (*I Timotei* 5, 22), și iarăși, „care s-a dat ție cu punerea asupra ta a mâinilor prezbiterimii” (*I Timotei* 4, 14), iar prezbiterii nu l-ar fi putut hirotonisi, și iarăși, către Tit scriind, zice: „Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să așezi prin cetăți prezbiteri, precum eu am rânduit ție. De este cineva fără prihană, bărbat al unei femei...” (*Tit* 1, 5-6), cele ce pentru episcop le zice. Și zicându-le acestea, îndată a adăugat: „Că se cade episcopul fără prihană a fi, ca iconom al lui Dumnezeu, neîngâmfat” (*Tit* 1, 7). Deci, ceea ce am zis, e aceea că, din vechime, și prezbiterii se numeau episcopi și diaconi (slujitori) ai lui Hristos, iar episcopii-prezbiteri. Drept aceea, și acum mulți episcopi scriu (poate către alți episcopi): „celui împreună-prezbiter”, și „împreună-diacon”. Iar altminteri, cu trecerea vremii, numele cel însușit [la punerea mâinilor] se împarte fiecăruia: episcopul și prezbiterul⁷.

„Împreună cu episcopii și cu diaconii, har fie vouă și pace de la Dumnezeu Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos”. Aici ar putea întreba cineva: „Oare pentru ce nicăieri altundeva

⁶ Nota traducătorului, Mitropolitul Veniamin Costache. De altfel, parantezele rotunde din text, cu excepția referințelor biblice, îi aparțin. În originalul grecesc există foarte puține paranteze rotunde, ale căror text se poate lesne identifica ca fiind al Sfântului Ioan.

⁷ Rămânând ca atare, neschimbat.

nu scrie clerului, nici în Roma, nici în Corint, nici în Efes – ci, de obște, tuturor sfinților, ori credincioșilor, ori celor iubiți – ci doar aici? Deoarece ei [clericii] au fost cei care l-au trimis pe Epafrodit, și s-au și folosit de el.

„Mulțumesc Dumnezeului meu, zice, pentru toată pomenirea de voi totdeauna” (v. 3). A zis aiurea scriind: „Plecați-vă povățuitorilor voștri și vă supuneți lor, că ei priveghează pentru sufletele voastre, ca cei ce vor să dea seamă, ca cu bucurie aceasta să o facă, și nu suspinând” (*Evrei 13, 17*). Deci, dacă a suspina, se datorează răutății ucenicilor, apoi, „cu bucurie” a o face aceasta, se datorează sporirii lor. Aceasta, dar, este ceea ce zice: „De câte ori îmi aduc aminte de voi, slăvesc pe Dumnezeu”. Iar aceasta o face din aceea că-i cunoștea ca având multe bunătăți. „Și îl slăvesc, zice, și mă rog”. „Însă fiindcă ați sporit întru fapta bună, nu voi înceta a stărui rugându-mă pentru voi”. „Mulțumesc, zice, lui Dumnezeu pentru toată pomenirea de voi”. „Totdeauna, întru toată rugăciunea mea pentru toți voi, cu bucurie rugăciune făcând” (v. 4). „Totdeauna, nu când mă rog numai”. Și bine a adăugat aceasta, „cu bucurie”. Că se poate a o face aceasta și cu mahniciune, precum atunci când zice: „Că din multul necaz al inimii și strâmtorare am scris vouă prin multe lacrimi” (*II Corinteni 2, 4*).

„Pentru împărtășirea voastră, zice, întru Evanghelie din ziua cea dintâi până acum” (v. 5).

2. Mare lucru mărturisește aici pentru dânsii, nu oricum, ci foarte mare; ceea ce cineva ar fi mărturisit [doar] pentru apostoli și evangheliști. „Că nu fiindcă o cetate vi s-a încredințat, zice, de aceea purtați grijă singură, ci toate le faceți, ca părtași să vă faceți ai ostnelilor mele, pretutindeni de față fiind, și împreună lucrând, și împreună împărtășindu-vă cu mine întru propovăduire. Nu o vreme, nici două, nici trei, ci totdeauna, din vremea ce ați crezut până acum, ați luat asupra-vă osârdie de apostoli”. Vezi și cum cei ce erau în Roma se întorceau dinspre dânsul. Că auzi-l pe el zicând: „Tu știi aceasta, că s-au întors de către mine toți cei ce sunt în Asia” (*II Timotei 1, 15*),

și iarăși, „Dimas m-a părăsit”, și „întru întâia mea dezvinovățire, zice, nimeni n-a fost lângă mine” (II Timotei 4, 10, 16). Iar aceștia, [chiar] nefiind de față se împărțeau cu dânsul de necazuri, și bărbați către dânsul trimițând, și după putere slujindu-i, și întru nimic, cât de puțin, părăsindu-l. „Și aceasta, zice, o faceți, nu numai acum, ci de-a pururea, în tot chipul împreună ajutorându-mă”. Drept aceea, împreună a ajutora, împărțire este întru Evanghelie (în Bunavestire). Căci atunci când acela adică propovăduiește, iar tu odihnești pe cel ce propovăduiește, te împărțești cu el de cununi. Fiindcă și întru cele dinafară nevoițe [competiții], cununa nu este doar a celui ce se nevoiește, ci și a învățătorului lui, și a celui ce-i slujește și, în scurt, a tuturor celor ce iscusesc pe nevoitorul. Că cei ce îl îmbărbătează pe el, și îl lecuiesc, aceștia după cuviință și de biruință se fac părtași. Și în războaie încă, nu singur viteazul, ci și toți cei ce îl slujesc pe el după cuviință pot împărți semnele biruinței și se pot împărtași de slavă, fiindcă s-au împărțit cu dânsul de nevoie prin slujire. Că nu puțin poate aceasta, a sluji cineva pe sfinți, ba chiar mult: că părtași ne face pe noi ai răsplăților care se păzesc pentru aceia. Adică, oarecine a făcut multă milostenie de bani pentru Dumnezeu, totdeauna se afierosește lui Dumnezeu, se iscusește la o mare faptă bună, și până la graiuri, și până la gânduri, și până la toate multă acrivie păzind. Și ție îți este cu putință, și fără a arăta atâta acrivie, a te împărtași de răsplățile cele ce pentru acestea se păzesc lui. Cum? De îl vei odihni pe el și cu cuvântul, și cu lucrul, de îl vei mângâia și prin a-i ajuta cu cele de nevoie, și prin a-i sluji toată slujba. Tu vei fi cel ce îi face aceluia mai lesnicioasă calea lui cea aspră. Drept aceea, dacă lăudați pe cei ce în pustietăți, pe cei au ales viața cea îngerească, pe cei ce în biserici acestea, ca și aceia, le isprăvesc, de îi lăudați și vă mâhniți pentru că foarte departe de ei vă aflați, este cu putință vouă ca într-alt chip să vă împărtașiți cu dânsii, cu slujire, cu odihnă. Fiindcă și aceasta, din iubirea de oameni a lui Dumnezeu este: pe cei mai leneși, și pe cei ce

nu pot să ia asupra-și viața cea pustnicească și aspră, după acrivie, și pe aceștia prin altă cale voiește a-i aduce la aceeași rânduială cu aceștia. Aceasta numește Pavel împărțășirea. „Se împărțășesc, zice, cu noi întru cele trupești, iar noi ne împărțășim cu dânșii întru cele duhovnicești”⁸. Căci dacă Dumnezeu pentru niște mici și de nimic vrednice [fapte] dăruiește Împărăția, la fel și robii Lui, pentru cele mici și simțite, ei împărțășesc cele duhovnicești. Iar mai bine să zic și acestea: și pe acelea, tot El este Cel care le dă prin aceștia. Nu poți a posti, nici a te singurătați, nici jos a dormi, nici toată noaptea a priveghea? Îți este cu puțință ca pentru toate acestea plată a lua, dacă într-alt chip vei meșteșugi lucrul: odihnind pe cel ce a obosit întru acestea, și slujindu-l, și adeseori ungându-l, și osteneala cea din acestea ușurându-i. El stă luptându-se, el și răni ia, tu slujește-l; de la nevoie înțorcându-se, tu cu mâini deschise primește-l, spală-i sudorile, odihnește-l, roagă-l, mângâie-l, îmbărbătează-i sufletul cel obosit. Dacă cu atâta osârdie vom sluji sfinților, părtași ai plăților lor vom fi. Aceasta și Hristos o zice: „Faceți vouă prieteni din mammona nedreptății, ca să vă primească pe voi în corturile lor cele veșnice” (*Luca* 16, 9). Vezi cum s-au făcut aceștia părtași? „Din ziua dintâi, zice, până acum. Pentru aceasta mă bucur, zice, pentru împărțășirea voastră. Și mă bucur nu pentru cele trecute numai, ci și pentru cele viitoare; că din cele trecute, și pe acelea le socotesc”.

„Încredințat fiind în [nădăjduindu-mă la] însăși aceasta, zice, că cel ce a început întru voi lucrul bun, îl va săvârși până în ziua lui Iisus Hristos” (v. 6).

3. Vezi cum îi învață și a fi măsurăți [smeriți]. Că de vreme ce mare lucru a mărturisit pentru dânșii, ca să nu pătimească ei ceva omenesc, îndată îi învață ca spre Hristos să afierosească ei și cele trecute, și cele viitoare. Cum? Că nu a zis „încredințat

---

⁸ *Romani* 15, 27: „Că de vreme ce întru cele duhovnicești ale lor s-au împărțășit neamurile, datori sunt și întru cele trupești a le sluji lor”.

fiind că, precum ați început, așa veți și săvârși”. Dar ce? „Cel ce a început întru voi lucrul bun, îl va săvârși”. Nici nu i-a lipsit de isprăvire (căci a zis „că pentru împărțășirea voastră mă bucur”, adică ca și cum ei o isprăveau), nici n-a zis că ale lor numai sunt isprăvile, ci întâi de toate ale lui Dumnezeu: „Că nădăjduiesc, zice, că cel ce a început întru voi lucrul bun, îl va săvârși până în ziua lui Iisus Hristos”, adică Dumnezeu. „Și nu numai pentru voi, zice, numai, ci și pentru cei ce [vor ieși] dintre voi așa mă aflu”. Că și aceasta nu-i mică laudă, ca Dumnezeu să lucreze întru oarecine. Că dacă nu este privitor de față [părtinitor] – precum, cu adevărat, nici nu este – ci către sloboda-alegere [scop] privește, înseamnă că împreună cu noi lucrează la isprăviri, și arătat e că noi suntem cei ce Îl tragem pe El spre noi; drept aceea nici așa nu i-a lipsit pe ei de laude. Iar dacă așa, simplu [cu părtinire], ar lucra, [El/nimic] n-ar fi oprit nici pe elini, nici pe oricine altcineva a lucra [cele bune], ne-ar fi mișcat ca pe lemne și pe pietre, și nu ar fi cerut cele de la noi. Drept aceea, prin a zice, „Dumnezeu va săvârși”, și aceasta, iarăși, a lor laudă se face, a celor ce au tras harul lui Dumnezeu, ca împreună cu ei să lucreze, spre a covârși [depăși] firea omenească. Însă și într-alt chip e laudă, „căci astfel sunt [rânduite] isprăvile voastre, ca să nu poată fi omenești, ci să aibă trebuință de ajutorul⁹ lui Dumnezeu. Iar dacă Dumnezeu va săvârși, nici nu va fi multă osteneală, ci trebuie doar a îndrăzni, ca unii ce lesne pe toate le isprăvesc, fiindcă de Acela se ajută.

„Precum îmi este mie cu dreptate aceasta a cugeta pentru toți voi, pentru că eu vă am pe voi în inimă, și în legăturile mele, și în apărarea mea, și în adevărarea Evangheliei, împreună-părtași ai mei la har fiind voi toți” (v. 7).

---

⁹ Termenul grecesc (ῥοπή) e mai bogat: balanță, înclinarea balanței, greutate; influență decisivă. Cu alte cuvinte: în ciuda eforturilor noastre, Dumnezeu e Cel ce înclină balanța întru covârșirea firii (de care s-a zis înainte), *întrâurind* decisiv a noastră împreună-lucrare cu El; *greutatea* harului Lui e hotărâtoare.

Mult dor al său arată aici, de vreme ce îi avea pe ei în inimă; și chiar în temniță fiind legat, el îi pomenea pe filipeni. Și nu e mică lauda bărbaților acestora, a se pomeni ei de sfântul acesta; deoarece nu este dintr-o prejudecată (înainte pornită socoteală) dragostea sfântului acestuia, ci din judecată, și din socoteli drepte. De aceea, a se iubi de Pavel cu atâta putere este o dovadă că cineva este mare și minunat. „Și în apărarea mea, zice, și întru adevărea Evangheliei”. Și ce e de mirare, dacă și în temniță îi avea pe ei? „Că nici în vremea aceea, zice, în care intram în judecătorie, ca să dau răspuns pentru sine-mi, nu ați căzut din pomenirea mea”. Căci așa de tiranisitoare [despotică] este iubirea duhovnicească, încât nici unei vremi nu-i dă loc, ci pururea se ține de sufletul celui ce iubește, și nici un necaz sau durere nu îngăduie a birui pe suflet. Că precum la cuptorul cel babilonesc, atâta flacăra înălțându-se, rouă le era acelor fericiți coconi, tot așa și iubirea celui ce iubește și place pe Dumnezeu, pe suflet apucându-l, toată văpaia de la sine o scutură, și face roua minunată.

„Și întru adevărea Evangheliei”, zice. Drept aceea, „legăturile”, adevărea a Evangheliei erau, apărare erau. Și foarte drept. Că de s-ar fi lepădat de legături, s-ar fi socotit că este amăgitor, dar acum, toate suferindu-le, și legături, și necaz, arată cum că nu pentru vreo omenească pricină le pătimește acestea, ci pentru Dumnezeu, Cel ce răsplătește. Că nimeni n-ar fi ales și a muri, și atâtea primejdii a primi, nimeni n-ar fi primit ca și împotriva unui împărat de acest fel să se pună, lui Nero, zic, de nu ar fi privit spre alt Împărat, mult mai mare. Deci „adevărea a Evangheliei” au fost legăturile.

Vezi cum pe toate din prisosință spre cele potrivnice [acelora] le-a întors. Că ceea ce socoteau păgânii că este neputință și prihană, aceasta „adevărea” o zice. Și de nu s-ar fi făcut aceasta, întru neputință ar fi fost. Apoi arată că dragostea lui nu-i dintr-o prejudecată, ci din judecată [ține de alegere]. Pentru ce? „Vă am pe voi, zice, întru legăturile mele, și întru apărarea mea, pentru că împreună părtași îmi sunteți ai harului”

(v. 7). Ce este aceasta? Era oare acesta harul apostolului – pentru a se lega, a se izgoni, mii de cumplite a pătimi? Da. „Că îți ajunge ție, zice, harul Meu; că puterea Mea întru neputință se săvârșește. Pentru aceea binevoiesc, zice, întru neputințe, în ocări” (*II Corinteni 12, 9-10*). „Deci, de vreme ce, văzându-vă eu că prin fapte arătați fapta bună, și că sunteți părtași ai harului acestuia, și că cu osârdie, după cuviință le socotesc acestea. Ca cel ce am luat cercare pentru voi, și mai mult decât pe toți ceilalți vă știu pe voi și isprăvile voastre, că și atât de departe fiind de noi, vă siliți a nu ne lăsa în necazuri, ci de ispitele cele pentru Evanghelie a vă împărtăși, și nimic mai puțin a avea decât mine, care am intrat în nevoi, voi, care sunteți departe, dreptate am a mărturisi acestea”.

Dar pentru ce nu le-au zis părtași, ci „împreună-părtași”? „Și însumi eu, zice, de altul mă împărtășesc, ca să mă fac împreună-părtaș al Evangheliei” (*cf. I Corinteni 9, 23*), adică, „ca să mă împărtășesc de bunătățile ce se păzesc pentru Evanghelie”. Și ceea ce-i de mirare, aceasta este, ca toți așa să se afle, încât să audă că sunt împreună-părtași ai lui Pavel. Că „împreună-părtași ai mei, zice, de har voi toți fiind”. „Deci, din începutul acestora m-am încredințat, că astfel veți fi până în sfârșit”. Că nu e cu puțință un așa strălucit început să se stingă și să se sfârșească, ci arată către mari sfârșituri¹⁰.

Partea morală

4. Așadar, fiindcă se poate să ne împărtășim și cu alt chip din har, și din ispite, și necazuri, să ne împărtășim, rogu-vă, și noi. Câți din cei ce stau aici, sau mai vartos toți ați voi să vă împărtășiți cu Pavel din bunătățile cele făgăduite! Este cu puțință, de voiți, a împreună-lucra și a ajuta celor ce au luat asupra-și slujba aceluia, care pătimesc ceva rău pentru Hristos.

¹⁰ Τέλη, săvârșirile, plinirile, urmările.

Văzut-ai pe fratele în ispită? Întinde-i mână de ajutor. Văzut-ai pe învățătorul tău că se luptă? Stai lângă dânsul. „Dar nimeni nu este ca Pavel”, zice cineva. Îndată deznădăjduire, îndată judecă! Nimeni nu este ca Pavel, și eu mărturisesc. „Ci cel ce primește, zice, pe proroc în nume de proroc, plata prorocului va lua” (*Matei 10, 41*). Că au doar aceia pentru aceasta erau cinstiți, fiindcă ajutau lui Pavel? Nu pentru aceasta, ci fiindcă ajutau celui ce a luat asupra sa propovăduirea. Pavel pentru aceasta era cinstit, fiindcă pătimea acestea pentru Hristos. Cu adevărat, ca Pavel nimeni este. Ce zic, ca Pavel? Ba nici câtuși de puțin aproape de fericitul acela! Însă propovăduirea aceeași este, care era și atunci.

Și nu numai când era el în legături se împărtășeau ei cu dânsul, ci și dintru-nceput. Că auzi-l pe el zicând: „Și știți și voi, filipenilor, că la începutul Evangheliei..., nici o Biserică n-a făcut împărtășire cu mine în cuvânt de dare și de luare, fără numai voi singuri” (4, 15). Și [chiar și] fără de ispite, încă multă osteneală are învățătorul, priveghere, osteneală în cuvânt, învățătură, prihane, grăiri de rău, pricini [pâre], zavistii. Oare mic lucru este acesta, mii de guri a suferi, când i-ar fi cu cu puțină doar de ale sale a se îngriji? „Vai mie, ce pătimesc? Între două lucruri sunt strâmtorat, nedumerindu-mă! Căci, cu adevărat voiesc și a vă sfătui, și a vă ruga spre ajutorarea și sprijinirea sfinților lui Dumnezeu, dar mă tem, să nu bănuiască cineva altceva, cum că nu pentru voi, ci pentru aceia le zic acestea. Dar știți că nu pentru aceia le zic acestea, ci pentru voi înșiși. Și, de voiți a lua aminte, prin înseși cuvintele vă voi încredința; iar folosul nu este deopotrivă și vouă, și aceloră.

Că voi adică dacă dați, acestea veți da, de care și puțin mai în urmă, fie vrând, fie nevrând, vă veți depărta, și le veți lăsa altora; iar cele ce luați, multe sunt și mult mai mari. Sau cumva nu socotiți, cum că, odată ce dați, apoi veți lua? Căci de nu s-a așezat cineva pe sine așa, nici să mai dați nu voiesc. De aceea, nu pentru aceia fac cuvântul. Dacă, întâi de toate,

cineva nu s-a încredințat că mai mult dobândește decât dă, că câștigă zeci de mii, că i se face bine, mai vârtos decât că face bine, să nu dea! Dacă ca pe un fel de dar [favoare] dă cuiva, să nu dea; căci nu a fi hrăniți sfinții e ceea ce doresc eu cel mai mult, deoarece și de nu le vei da tu, altul le va da. Ceea ce voiesc, aceasta este: voiesc ca să aveți mângâiere¹¹ pentru păcatele voastre. Iar cel ce nu dă așa, nu va avea mângâiere. Că nu a da e una cu a face milostenie, ci a da cu sârguință, a da bucurându-se, a da simțind recunoștința celuiia ce ia. „Că nu cu mahniciune, zice, nici de silă, zice, că pre dătătorul de bună voie iubește Dumnezeu” (II Corinteni 9, 7). Deci, dacă cineva nu dă așa, să nu dea. Că pagubă este aceasta, nu milostenie. Așadar, dacă știți, că voi veți câștiga, și nu aceia, să știți că pentru voi se face mai mare câștigul. Că acelora trupul li se hrănește, iar vouă, sufletul bineplăcut se face. Acelora niciunul din păcate nu li se iartă când iau, iar vouă cele mai multe dintre păcate se curmă.

Deci să ne împărtășim cu dânșii din nevoințele lor, ca să ne împărtășim cu dânșii și din darurile [premiile] cele mari pentru acelea. Pe împărați adoptându-i [înfiindu-i] unii, nu socotesc că [de fapt] dau mai mult decât că primesc. Înfiază și tu pe Hristos, și vei avea multă neprimejduire. Voiești și lui Pavel a-i fi părtaș? Ce zic eu, lui Pavel, unde Hristos este Cel ce primește?¹²

5. Dar ca să știți că pentru voi toate și le zic, și le fac, nu de odihna altora purtând grijă, vă spun că, de este vreunul

¹¹ Παρομῶθiαν înseamnă și leac, soluție, ușurare.

¹² Îndrăznețele afirmații ale Sfântului nu sunt mai puțin adevărate. Alegerea unui împărat e asemănătoare unei înfierii, care mai târziu își arată roadele sale. S-ar putea asemana înfierea lui Hristos și cu cea a unui copil, care are nevoie de multă jertfă din partea părinților, care jertfă asigură cumva viitorul părinților, îi duce chiar în Împărăție, de este curată. Nu întâmplător se zice că nașterea lui Hristos pe pământ e și o naștere în sufletele celor ce Îl primesc; El devine fiu și al celor de pe pământ, care i-au dăruit pe fecioara. Această înfiere e răsplătită apoi și aici și în veci cu prisosință.

din proestoșii bisericești viețuind întru îndestulare, și de nimic având trebuință, și sfânt de ar fi, nu-i da, ci alege doar pe cel ce este în sărăcie, deși poate nu e atât de atrăgător. Pentru ce? Că și Hristos așa voiește, precum atunci când zice: „De faci cină, ori prânz, să nu chemi pe prietenii tăi, nici pe rudele, ci pe ciungi, pe șchiopi, pe orbi, pe cei ce nu pot a răsplăti ție” (*Luca* 14, 12). Că nu oricum se cade a face chemările cele de acest fel, ci celor flămânzi, celor însetați, celor goi, celor străini, celor ce de bogăție au fost lipsiți. Că n-a zis simplu, „când m-am hrănit”, ci „când eram flămând”: „Că flămând fiind Eu, zice, m-ați văzut, și m-ați hrănit” (*Matei* 25, 35). Îndoită e îndreptarea! Iar dacă pe cel ce pur și simplu e flămând se cade a-l hrăni, cu mult mai vârtos când cel flămând va fi și sfânt; iar de va fi sfânt, dar nu va avea trebuință, nu-i da, că aceasta nu-i câștig, nici Hristos n-a poruncit. Iar mai bine zis, nici nu e sfânt cel ce viețuiește întru îndestulare și primește. Vezi, dar, că nu pentru câștig vrednic de ocară [necinstit] s-au zis vouă acestea, ci pentru ceea ce vă este de folos? Hrănește pe cel flămând, ca să nu hrănești focul gheenei! Mâncând din ale tale, acela și rămășițele le sfințește (*cf. Luca* 11, 41). Înțelege cum a hrănit văduva pe Ilie! Mai vârtos nu ea l-a hrănit, cât ea s-a hrănit. Nu a dat mai mult decât a luat. Aceasta și acum se face, dar cu mult mai vârtos. Că nu vadra de făină, nici ulciorul de untdelemn (*cf. III Împărați* 17, 14). Dar ce? Însutită și viață veșnică este răsplătirea pentru cele de acest fel (*cf. Matei* 19, 21, 29). Mila lui Dumnezeu, hrană duhovnicească se face, aluat curat. Văduvă a fost aceea, foame te zăcea asupra-i, și nici una din acestea n-au oprit-o. Copii avea și ea, și nici așa nu s-a dat înapoi. Aceasta, împreună cu cea care a aruncat cei doi bani deopotrivă s-a făcut. Nu a zis întru sine, „ce voi lua de la acesta? El are trebuință de mine. De-ar fi avut el vreo putere, nu ar fi pățimit de foame, ar fi dezlegat uscăciunea, nu ar fi suferit acestea; poate că și el greșete lui Dumnezeu”. Nimic din acestea n-a gândit.

Vezi cât bine este cu simplitate prin a face bine, și a nu fi foarte iscoditor către cel norocit? De ar fi voit a iscodi mult,

s-ar fi îndoit, nu ar fi crezut. Tot așa și Avraam, de ar fi voit mult a iscodi, nu ar fi primit îngerii. Că nu este, nu este cu puțință ca cel ce întru unele ca acestea cu de-amănuntul să cerceteze, să dobândească vreodată vreun sfânt¹³; ci, mai vârtos, unul ca acesta cade în impostură. Și cum? Eu voi spune: cel evlavios nu voiește a se arăta evlavios, și nu pune împrejurul lui vreun chip al evlaviei, măcar și de-ar fi scuipat [disprețuit]! Iar impostorul, fiindcă și-a făcut din lucru meșteșug [afacere], cu multă evlavie se înfășoară și cu anevoie de purtat [pentru ceilalți], astfel încât cel ce face bine celor ce par că nu sunt evlavioși, va cădea între cei ce sunt evlavioși; iar cel ce caută pe cei ce sunt socotiți evlavioși, între cei neevlavioși va cădea de multe ori. Pentru aceea, rogu-vă, întru simplitate toate să le facem. Să presupunem că cel ce vine la noi este și impostor, ție însă nu ți s-a poruncit a iscodi acestea, că „tot celuia ce cere de la tine dă-i” (*Luca 6, 30*), și „A izbăvi pre cei duși la moarte și a răscumpără pe cei prinși, nu te scumpi” (*Pildele 24, 11*). Și măcar că cei mai mulți din cei ce sunt uciși, pentru răutățile pentru care au fost prinși suferă aceasta, „tu, zice, nu te scumpi... a izbăvi”. Căci așa vom fi asemenea lui Dumnezeu, așa vom fi minunați, și bunătățile cele nemuritoare le vom dobândi, care fie ca noi toți să le dobândim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu care Tatălui și Duhului Sfânt slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

¹³ Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι τὸν ἐν τούτοις ἀκριβο-λογούμενον ἐπι-
τυχεῖν ἁγίου ποτέ. *Trad. lit.* Sau: „...să întâlnească, să se folosească... de
un sfânt”.